

Places carboneres de la font del Porró

Sant Fost de Campsentelles

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Font del Porro
Emplaçament Corriol que mena a la font del Porró, a mà dreta

Coordenades:

Latitud: 41.49539
Longitud: 2.23908
UTM Est (X): 436487
UTM Nord (Y): 4594032

Classificació

Número de fitxa 08209 - 164
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XX
Autoria de l'element: Desconeguda
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: En desús des de fa molt de temps i restes estructuralment molt febles.
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08208A0090000500000OL
Fitxes associades:
Ofici de carboner
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dt., 02/04/2024 - 16:53

Descripció

Restes de dues places carboneres situades en la boscúria, entre el corriol que mena a la font del Porró i el torrent homònim. Després de pujar el crestall que hi ha a l'inici del corriol, a una quinzena de metres a mà dreta ja localitzem les restes de la primera plaça. La segona es localitza tot just una trentena de metres més amunt sortint novament al camí. Ambdues estan plenes de fullaraca i altres restes vegetals.

Es tracta de dos clots excavats al terra, de mida més aviat allargassada però no massa, a la qual se li ha enretirat la terra superficial i s'ha amuntegat o apilonat als costats del que hauria de ser la pila. Si es buidés amb cura probablement es trobés una terra negrosa i compactada, ja que per començar a distribuir els troncs d'alzina cal que el terra estigui ben compactat i net de pedregam, si n'hi ha.

No massa lluny del que en un altre moment fou una pila carbonera, es localitzen les restes de pedres que haurien servit per a construir la barraca del carboner.

Història

Aquest tipus de construccions han d'haver estat molt abundants en els boscos del municipi, ja que un dels arbres més importants que creixen en el territori i que són bàsics per a l'elaboració del carbó vegetal, és l'alzina. Tot i que en queden perdudes pel bosc, l'urbanisme n'ha fet desaparèixer moltíssimes. Algunes són veritables places carboneres, mentre que d'altres s'identifiquen clarament com a súties destinades a la fabricació de carbonet, que en molts pobles es va continuar fent fins ben entrat els anys cinquanta del segle passat.

En el cas de les places carboneres, es tracta de clots més aviat allargassats, de més de tres metres de llargària o més, amb una fondària que pot arribar al metre de fondària. Actualment quan els trobem, acostumen a estar gairebé colgats de terra i fullaraca del bosc: la barraca de carboner ha desaparegut i les pedres resten escampades per l'entorn o el pagès les ha aprofitat per refer alguna marjada. D'altres vegades, senzillament han estat aprofitades per alguna casa ja sigui en la construcció d'un mur o d'una rocalla.

Però si poguéssim veure tal i com era, podríem observar el seu interior ben compactat. Després els carboners anirien apilant les bitlles, que són els troncs tallats de mida mitjana, i això es feia molt bé ja que en depenia tot el procés de carbonar. Després es cobria de branques i terra – l'emballall – deixant una espitllera central posant-hi un rajol o teula subjectada amb fang.. Un cop a punt, la pila s'encenia i la llenya es cremava de forma incompleta fins a reduir a una quarta o cinquena part el seu pes inicial, esdevenint així el carbó.

Durant els primers dies del procés, calia "bitllar" la pila cada tres o quatre hores; és a dir, alimentar-la afegint-hi més bitlles, i no es podia badar. Segons les dimensions, el procés de carboneig podia durar més o menys dies. De mitjana oscil·lava entre els quinze i els trenta dies. Si es deixaven cambres d'aire, entrava oxigen i per tant, això vola dir que s'encendria i el foc convertiria la llenya en cendra i a més el buit creat podia enfonsar-se pel pes dels carboners que s'hi enfilaven sense saber-ho. El carbó d'alzina era el més calorífic però també podia emprar-se roure barrejat.

Un bon carboner podia convertir una tona de llenya en una càrrega i mitja o dues càrregues de carbó, és a dir, entre 180 i 240 quilos, depenent de si la llenya era més o menys tendra.

Si les carboneres eren prop de balmes, s'aprofitaven aquestes estructures naturals per a viure-hi. I si no, construïen barraques molt senzilles, amb la mateixa matèria primera de les piles carboneres, és a dir, fusta,

branca, terra i pedres, però perfectament estructurades per a viure-hi mentre durés el procés de carboneig, aïllant-se de la pluja i del fred.

Actualment aquesta activitat és residual, limitada a les demostracions anuals que fan alguns pobles com Cànoves i Samalús i Fogars de Montclús. Venen el carbó al públic i també a alguns restaurants.

Bibliografia

FERRER ALÒS, Llorenç (2013). *Eines i feines de pagès*. Figueres. Brau, edicions.

SOLÀ i MAS, Jordi (2003). *La muntanya oblidada. Economia tradicional, desenvolupament rural i patrimoni etnològic al Montsec*. Temes d'Etnologia de Catalunya, 7. Barcelona. Generalitat de Catalunya.

ZAMORA i ESCALA, Jaume Enric (2010). *El carboneig*. Girona. Quaderns de la Revista de Girona. Diputació de Girona.

